

ROMEO

WILLIAM
SHAKESPEARE

CORIOLANUS

CORIOLANUS

NAKLADATELSTVÍ ROMEO

Přeložil Jiří Josek

*Tato kniha vychází
jako součást hlavního výzkumného záměru
na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy
„Srovnávací poetika v multikulturním světě“
(MSM 112100005).*

Translation, Preface, and Commentary © Jiří Josek, 2004

ISBN 80-86573-06-0

PŘEDMLUVA

Coriolanus líčí (snad) skutečné, historicky zaznamenané události, které se odehrály před dvěma a půl tisíci lety v Římě. Shakespeare je vypráví takřka věrně podle Plútarchových *Životopisů slavných Řeků a Římanů*. Přesto se mu podařilo napsat hru, která nejen bezprostředně rezonovala se společenskými a politickými událostmi v Anglii kolem roku 1608, kdy vznikla, ale je jako „aktuální“ pocítována dodnes.

Bezprostředním impulsem k jejímu vzniku mohly být selské bouře, které vypukly v roce 1607 a pustošily okolí Shakespearova rodiště. Možným záměrem autora pak bylo ukázat na **Coriolanovi** nepřipravenost aristokratů, rytířů a dvořanů jakubovského dvora na život v nových podmínkách. Připomínají se zde dvě historické postavy: sir Walter Raleigh a hrabě Essex. Oba byli představitelé vysoké aristokracie, mužové odvážní, vojáci a dobyvatelé, opovrhující městskou lůzou, oba byli popraveni.

U takto vyhraněné politické hry je oprávněně se ptát, zda se v ní neobráží i autorovo vlastní politické smýšlení. Je známo, že Shakespeare byl dalek snahy roubovat na dramatické postavy svůj „světový názor“. Jeho dramata se vyznačují interpretační mnohoznačností, v níž každá doba, každý jedinec nachází svůj obraz. U **Coriolana** se výrazně liší rovněž názory kritiků. Liší se nejen v pohledu na to, zda je to hra dobrá nebo špatná, ale i na jejíž žánr, na hodnocení titulní postavy, zobrazení lidu apod. Zatímco například T. S. Eliot považuje hru za Shakespearovu nejlepší tragédii, G. B. Shaw ji označuje, zřejmě s trochou nadsázky, za jeho nejlepší komedii. Negativní kritika tvrdí, že Coriolanus je hrdina, s nímž se nelze ztotožnit, protože pro konzervativně smýšlející diváky je zobrazen příliš nesympaticky, pro levicově orientované je ve hře zas příliš směšně či nenávistně zobrazen lid. Existuje i názor, že **Coriolanus** je spíše abstraktní debata než drama. Hra se stala na jedné straně manifestací až fašisticky protilidového postoje ve Francii v roce 1934, a naopak podkladem pro Brechtovu marxisticky pojatou adaptaci, která vyznívá ve smyslu, že lid se obejde bez hrdinů.

Vznik díla bývá vymezován lety 1607 až 1609. Jde tedy, jak se zdá, o Shakespearovu poslední tragédii a poslední římskou hru. Je pozoruhodné, že titulní postava se tu stává středobodem veškerého dění. Shakespeare na řadě míst prezentuje Coriolana v poněkud odlidštěné podobě. Je to

skvělý voják schopný heroických činů, ale jeho arogance, samolibost a krutost z něho dělají postavu mnohdy lidsky nepřijatelnou i pro ty, kteří souhlasí s jeho politickými názory. Coriolanus zosobňuje starý aristokratický svět, od jehož zásad nemíní ustoupit ani o krok. Lpí na starých principech pevně hierarchicky uspořádané společnosti. V tomto světě má zřetelně vymezenou funkci vojíka, obránce vlasti. V době války je mužem na svém místě, dostává se mu uznání a veškerých poct. Neumí ale žít v podmínkách běžného života, tím méně ve světě, který přestal odpovídat jeho představám. Proměna společnosti v demokracii přináší podle něho rozvrat a chaos. Na druhé straně Coriolanus dokáže velice přesně pojmenovat slabiny demokracie. Doslova na vlastní kůži poznal zbabělost a nestálost lidí a má do značné míry právo lid odsuzovat. Snadno rozpozná i pokrytectví obou tribunů. Koneckonců i jeho nechota zapřít svou povahu, přetvařovat se a z pragmatických důvodů jít žebrot o hlasy lidu mluví silně v jeho prospěch. Nicméně tyto pozitivní aspekty Coriolanovy osobnosti nenapomáhají příliš výrazně tomu, aby postavu zlidštily. Jedněmi je milován, druhými nenáviděn zejména vzhledem k ideálům, jež symbolizuje. V tragickém paradoxu pak Shakespeare ukazuje situaci, která je psychologicky velice přesná: situaci člověka, jenž prosazováním nadosobního principu, absolutizováním dobra a zla, projevuje vrcholnou míru egocentrismu. Ztratí-li pak výsostně postavení ve svém společenství, hledá společenství jiné, kde by získal postavení odpovídající jeho ambicím, být tím zrazuje právě ty principy, které tak vehementně bránil. Však také jediný člověk, kterého Coriolanus uznává, je jeho největší rival Aufidius. Jedině toho považuje za sobě rovného.

Nepřipravenost aristokratů, rytířů a dvořanů jakubovského dvora na život v nových podmínkách dává autor (v souladu s Plútachovou předlohou) za vinu výchově. Vztah Coriolana a jeho matky není generačním střetem, jak tomu bylo v řadě předešlých dramát. Coriolanus naplňuje všechny představy, které do něho matka vložila. Volumnie z něho udělala jak neohroženého válečníka, tak hrdého a povýšeného aristokrata. A ve chvíli, kdy má prosit „lůzu“ o hlasy, je to opět matka, která ho donutí, aby ze svých zásad slevil. Jen kvůli ní ustoupí Coriolanus i od úmyslu podpálit Řím a pomstít se za svou křivdu.

V protikladu ke Coriolanovi stojí především lid, zobrazený ve chvílích vzdušných emocí značně nelichotivě, a naopak s notnou dávkou sympatií, když se autorova pozornost zaměřuje na konkrétní lidové postavy.

Na konci hry se završuje osud obou protagonistů – Říma a jeho lidu na jedné straně a Coriolana na straně druhé. Lid triumfuje – zbavil se

nenáviděného Coriolana, odvrátil zkázu a jásá. Naplnila se tak slova, že „Město je lid“ (III/1/199). Pohroma se přehnal a lid přežil.

Coriolanus, který se vrací mezi Volsky, je rovněž vítán jásajícím davem jako mírotvorce, a nebýt toho, že se proti němu postaví Aufidius, žárlící na věhlas, který si jeho rival mezi jeho vojáky vydobyl, hra mohla skončit happy endem. Stačí ale vhodně zvolené slovo a Coriolanus ztratí sebevládu, a protože nedokáže neříct, co si myslí, svými slovy sám sobě přivodí zkázu. Hlavní hrdina umírá, je mu vzdán hold a před divákem se odehrává podobný rituál jako na konci řady předešlých tragédií. Ale tragický pocit se nedostavuje. Ironické vyznění, se kterým autor připravil pád svého hrdiny, posunuje pochmurný závěr do grotesky.

Coriolanus není čistá tragédie. Po **Troilovi a Kressidě** napsal dramatik další žánrově obtížně zařaditelnou hru, ve které se k pravdivému poznání o světě přibližuje prostřednictvím nadsázky a paradoxu. Coriolanus je tragická postava, ale ne v aristotelském smyslu. Je tragický svou nevyzrálostí a až patologickou závislostí na matce. Je pouhým gladiátorem, nástrojem jiných, kteří si jej vytvořili ke svému obrazu. Coriolanovým neštěstím je, že tomuto obrazu věří. Ve chvíli, kdy se svět změní, ztrácí totiž sám sebe.

Zatímco v předcházejících velkých tragédiích Shakespeare ukazoval společenskou proměnu jako existenciální problém, v **Coriolanovi** se jeho zájem posunuje z oblasti lidské psychiky k vnějšímu světu. Jestliže dříve ho zajímala nevyzpytatelnost lidského individua, v **Coriolanovi** se záhadou stává vnější svět. V tomto smyslu hra **Coriolanus** klade základní otázky, jak vlastně může fungovat společnost. Poté, co svět přestal být přehledným makrokosmem, který lze popsat přirovnáním k mikrokosmu lidského těla, v němž hlava, srdce a každý úd má své místo, jak vysvětluje mistr „reálné politiky“ Menenius vzbouřeným plebejcům (I/1/85), je jeho další vývoj hrozivý a nezbadatelný, zvláště jsou-li lidé na jeho proměnu tak málo připraveni jako Coriolanus.

Coriolanus je tak nejen svědectvím o době, předzvěstí občanské války, která vbrzku zachvátila Anglii, ale i politickou diskusí, v níž se několik set let před slavným Churchillovým výrokem ukazuje, že demokracie je opravdu špatný způsob vlády, ale lidstvo dosud nepoznalo žádný lepší.

JIŘÍ JOSEK

CORIOLOANUS

CORIOLOANUS

DRAMATIS PERSONAE

CAIUS MARCIUS, afterwards CAIUS MARCIUS CORIOLANUS

TITUS LARTIUS
COMINIUS } generals against the Volscians

MENENIUS AGRIPPA, friend to Coriolanus

SICINIUS VELUTUS
JUNIUS BRUTUS } tribunes of the people

YOUNG MARCUS, son to Coriolanus

ROMAN HERALD

TULLUS AUFIDIUS, general of the Volscians

LIEUTENANT TO CORIOLANUS

LIEUTENANT TO AUFIDIUS

VOLUMNIA, mother to Coriolanus

VIRGILIA, wife to Coriolanus

VALERIA, friend to Virgilia

GENTLEWOMAN, attending on Virgilia

Conspirators with Aufidius, Roman and Volscian senators, guards,
aediles, lictors, soldiers, citizens, messengers, sailors, gentlemen,
musicians, servants to Aufidius, and other attendants.

Scene: Rome and the neighbourhood;

Corioli and the neighbourhood;

Antium.

OSOBY

GAIUS MARCIUS, později GAIUS MARCIUS CORIOLANUS

TITUS LARTIUS
COMINIUS } generálové bojující proti Volskům

MENENIUS AGRIPPA, Coriolanův přítel

SICINIUS VELUTUS
JUNIUS BRUTUS } tribunové lidu

MLADÝ MARCUS, Coriolanův syn.

ŘÍMSKÝ HEROLD

TULLUS AUFIDIUS, generál Volsků

CORIOLANŮV POBOČNÍK

AUFIDIŮV POBOČNÍK

VOLUMNIE, Coriolanova matka

VIRGILIE, Coriolanova manželka

VALERIE, Virgiliina přítelkyně

KOMORNÁ, sloužící Virgílii

Spiklenci na straně Aufidia, římstí a volské senátoři, strážní,
edilové, liktoři, vojáci, občané, poslové, námořníci, pánové,
muzikanti, Aufidioví sloužící a další družina.

Dějště: Řím a okolí;

Corioli a okolí;

Ancium.

ACT I.

SCENE 1. ROME. A STREET.

Enter company of mutinous citizens, with staves, clubs, and other weapons.

1. CITIZEN Before we proceed any further, hear me speak.
ALL Speak, speak.
1. CITIZEN You are all resolved rather to die than to famish?
ALL Resolved, resolved.
1. CITIZEN First, you know Caius Marcius is chief enemy to the people. 5
ALL We know't, we know't.
1. CITIZEN Let us kill him, and we'll have corn at our own price. Is't a verdict?
ALL No more talking on't; let it be done: away, away! 10
2. CITIZEN One word, good citizens.
1. CITIZEN We are accounted poor citizens, the patricians good. What authority surfeits on would relieve us: if they would yield us but the superfluity, while it were wholesome, we might guess they relieved us humanely; but they think we are too dear: the leanness that afflicts us, the object of our misery, is as an inventory to particularise their abundance; our sufferance is a gain to them. Let us revenge this with our pikes, ere we become rakes: for the gods know I20 speak this in hunger for bread, not in thirst for revenge.
2. CITIZEN Would you proceed especially against Caius Marcius?
1. CITIZEN Against him first: he's a very dog to the commonalty.
2. CITIZEN Consider you what services he has done for his country?
1. CITIZEN Very well; and could be content to give him good25 report fort, but that he pays himself with being proud.
2. CITIZEN Nay, but speak not maliciously.

JEDNÁNÍ I.

SCÉNA 1. ŘÍM. NA ULICI.

Vystoupí dav občanů s holemi, kyji, palicemi a jinými zbraněmi.

1. OBČAN Než půjdem dál, chtěl bych vám něco říct.
VŠICHNI Mluv! Mluv!
1. OBČAN Jste odhodlaní radši zemřít než hladovět?
VŠICHNI Ano jsme. Jsme odhodlaní.
1. OBČAN Tak předně, určitě víte, že největším nepřítelem lidu je Gaius Marcius! 5
VŠICHNI Ano. To víme.
1. OBČAN Proto ho zabijem. A budeme mít obilí dost a za takovou cenu, jakou si sami určíme. Je někdo proti?
VŠICHNI Nikdo. Je to jasný! Jdeme na něj! Jdeme! 10
2. OBČAN Drazí občané, vyslechněte mě.
1. OBČAN My nejsme drazí. My jsme chudý. Drazí jsou ty bohatý. Nám by stačilo, co jim přebývá. Kdyby nám nechali aspoň to, co nechávají shnít, byl by to od nich lidumilnej skutek. Jenže takovou15 škodu si nikdy neudělaj. Oni potřebujou vidět, jak trpíme, aby si mohli říkat, jak jsou na tom dobře. Naše bída jim jde k duhu. A jestli nechceme hlady zcepenět, musíme na ně vzít cepy a vidle a pustit se do nich. Bohové vědí, že nežízním po krvi, ale mám prostě hlad. 20
2. OBČAN A za to má pykat Gaius Marcius?
1. OBČAN Jako první. Je na chudý lidi jako pes.
2. OBČAN Nevzpomínáte si, co všechno vykonal pro vlast?
1. OBČAN Ale ano. Moc dobře. Má za to moje uznání. 25
Jenže všechno to dobrý si pokazil pýchou a zpupností.
2. OBČAN Nebudte k němu nespravedlivý.

1. CITIZEN I say unto you, what he hath done famously, he did it to that end: though soft-conscienced men can be content to say it was for his country he did it to please his mother and to be partly proud; which he is, even to the altitude of his virtue. 30
2. CITIZEN What he cannot help in his nature, you account a vice in him. You must in no way say he is covetous.
1. CITIZEN If I must not, I need not be barren of accusations; he hath faults, with surplus, to tire in repetition. 35
Shouts within.
What shouts are these? The other side o' the city is risen: why stay we prating here? To the Capitol!
- ALL Come, come.
1. CITIZEN Soft! Who comes here? 40
Enter Menenius Agrippa.
2. CITIZEN Worthy Menenius Agrippa; one that hath always loved the people.
1. CITIZEN He's one honest enough: would all the rest were so!
- MENENIUS What work's, my countrymen, in hand? Where go you With bats and clubs? The matter? Speak, I pray you. 45
1. CITIZEN Our business is not unknown to the Senate; they have had inkling this fortnight what we intend to do, which now we'll show 'em in deeds. They say poor suitors have strong breaths: they shall know we have strong arms too. 50
- MENENIUS Why, masters, my good friends, mine honest neighbours, Will you undo yourselves?
1. CITIZEN We cannot, sir, we are undone already.
- MENENIUS I tell you, friends, most charitable care Have the patricians of you. For your wants, Your suffering in this dearth, you may as well Strike at the heaven with your staves as lift them Against the Roman state, whose course will on The way it takes, cracking ten thousand curbs Of more strong link asunder than can ever Appear in your impediment. For the dearth, The gods, not the patricians, make it, and Your knees to them, not arms, must help. Alack, You are transported by calamity Thither where more attends you, and you slander 65

1. OBČAN Něco vám povím. Víte, proč vykonal všechny ty slavný skutky? Ne z lásky k vlasti, jak si některý dobráci myslí. Chtěl se zavděčit mamince a taky ukojit svou ješitnost. To z něho udělalo hrdinu. 30
2. OBČAN Má už takovou povahu. To mu přece nemůžete vyčítat. Zato musíte připustit, že není lakotný.
1. OBČAN I když to připustím, neodpustím mu spoustu jiných věcí. Má tolik nectností, že bych se jich nedopočítal. 35
Za scénou výkřiky.
Co je to za křik? Na druhém konci města je povstání, a my ztrácíme čas hloupými řečmi! Jdeme! Na Kapitol!
- VŠICHNI Jdeme, jdem!
1. OBČAN Počkat! Kdo to je? 40
Vystoupí Menenius Agrippa.
2. OBČAN Vzácný Menenius Agrippa. Ten býval vždycky přítelem chudiny.
1. OBČAN Jo, to je slušnej člověk! Kéž by bylo víc takovejch!
- MENENIUS Přátelé, o co vám jde? Nač ty hole? Kam s nimi jdete? No tak? Mluvte! Prosím! 45
1. OBČAN Senát ví moc dobře, o co nám jde. Dva týdny jsme dávali najevo, o co nám jde, ale bylo to, jako kdyby hrách na stěnu házel. A tak jsme vyrazili do ulic. Komu není rady, tomu není pomoci. 50
- MENENIUS Pánové, přátelé, krajané, chcete si uškodit?
1. OBČAN Hůř než teď na tom bejt stejně nemůžem.
- MENENIUS Přátelé, věřte mi, že město Řím má o vás velkou starost. Hrozit holí zástupcům města kvůli hladomoru je stejně marné jako hrozit nebi. Řím nepovolí, ani kdyby mu měla stát v cestě stokrát větší síla a tisícero těžších překážek, než je ta vaše vzpoura. Samo nebe, ne Řím, vás trápí hlady. Na kolena, k bohům se modlete. Ti pomohou. Ne zbraně. Z neštěstí ženete se do neštěstí, když lodivodům státu, kteří o vás 65

	The helms o' the state, who care for you like fathers, When you curse them as enemies.	
1. CITIZEN	Care for us! True, indeed! They ne'er cared for us yet: suffer us to famish, and their store-houses crammed with grain; make edicts for usury, to support usurers; repeal daily any wholesome act established against the rich, and provide more piercing statutes daily, to chain up and restrain the poor. If the wars eat us not up, they will; and there's all the love they bear us.	70 75
MENENIUS	Either you must Confess yourselves wondrous malicious, Or be accused of folly. I shall tell you A pretty tale: it may be you have heard it; But, since it serves my purpose, I will venture To stale 't a little more.	80
1. CITIZEN	Well, I'll hear it, sir: yet you must not think to fob off our disgrace with a tale: but, an't please you, deliver.	
MENENIUS	There was a time when all the body's members Rebell'd against the belly, thus accused it: That only like a gulf it did remain I' the midst o' the body, idle and unactive, Still cupboarding the viand, never bearing Like labour with the rest, where the other instruments Did see and hear, devise, instruct, walk, feel, And, mutually participate, did minister Unto the appetite and affection common Of the whole body. The belly answer'd –	85
1. CITIZEN	Well, sir, what answer made the belly?	95
MENENIUS	Sir, I shall tell you. With a kind of smile, Which ne'er came from the lungs, but even thus – For, look you, I may make the belly smile As well as speak – it tauntingly replied To the discontented members, the mutinous parts That envied his receipt; even so most fitly As you malign our senators for that They are not such as you.	100
1. CITIZEN	Your belly's answer? What! The kingly-crowned head, the vigilant eye, The counsellor heart, the arm our soldier, Our steed the leg, the tongue our trumpeter.	105

	otcovsky pečují, nadáváte, jako by byli vaši nepřátelé.	
1. OBČAN	Pečují o nás! To tak! V životě pro nás nic dobrýho neudělali. Necháňají nás hladovět a sami mají sýpky plný zrní. Uzákoniť neomezenej úrok, takže nás70 můžou lichváři sedřít z kůže. Denně vyhlašujou nějaký nařízení, který jde těm bohatým na ruku, ale nás chudáky omezuje, okrádá a ničí. Jestli nás rovnou nepohlťí válka, vysajou nás oni. Taková je ta jejich péče.	75
MENENIUS	Budťo jste, pane, neuvěřitelně nespravedlivý, nebo, s prominutím, úplný hlupák. Já vám řeknu příběh, který jste možná mnozí slyšeli. Je ale poučný, a tak se hodí ho občas zopakovat.	80
1. OBČAN	Poslechnem si ho. Ale nemyslete si, pane, že se necháme krmít pohádkama. Těma hlad nezaženem. Mluvte.	
MENENIUS	Za dávných dob se různé části těla vzbouřily proti břichu. Žalovaly, že si jen hoví, líné, nečinné, uprostřed těla a jak do propasti do něho padá jídlo. Zatímco se břicho jenom cpe, ti ostatní vidí a slyší, myslí, chodí, cítí a prací společnou a usilovnou se účastní na prospěchu a blahu celého těla. Břicho odvětilo –	85 90
1. OBČAN	Co odvětilo břicho, pane?	95
MENENIUS	Hned vám to povím. Pousmálo se – jak, nevím, ústa sice nemá, ale když břicho mluví, proč by nemohlo se taky usmát – a jíživě řeklo těm vzbouřencům, těm rozhněvaným údům, které mu záviděly jeho místo, jako vy závidíte senátorům to jejich...	100
1. OBČAN	Co jim břicho řeklo? Co? Co řeklo králi – hlavě, rádcí – srdci, armádě – paži, strážci – oku, jízdě – noze, trubači – jazyku, a všemu,	105

	With other muniments and petty helps In this our fabric, if that they –	
MENENIUS	What then? 'Fore me, this fellow speaks! What then? What then?	
1. CITIZEN	Should by the cormorant belly be restrain'd, Who is the sink o' the body –	110
MENENIUS	Well, what then?	
1. CITIZEN	The former agents, if they did complain, What could the belly answer?	
MENENIUS	I will tell you If you'll bestow a small – of what you have little – Patience awhile, you'll hear the belly's answer.	115
1. CITIZEN	Ye're long about it.	
MENENIUS	Note me this, good friend; Your most grave belly was deliberate, Not rash like his accusers, and thus answer'd: 'True is it, my incorporate friends,' quoth he, 'That I receive the general food at first, Which you do live upon; and fit it is, Because I am the store-house and the shop Of the whole body: but, if you do remember, I send it through the rivers of your blood, Even to the court, the heart, to the seat o' the brain; And, through the cranks and offices of man, The strongest nerves and small inferior veins From me receive that natural competency Whereby they live: and though that all at once, You, my good friends,' – this says the belly, mark me –	120
1. CITIZEN	Ay, sir; well, well.	
MENENIUS	'Though all at once cannot See what I do deliver out to each, Yet I can make my audit up, that all From me do back receive the flour of all, And leave me but the bran.' What say you to't?	135
1. CITIZEN	It was an answer: how apply you this?	
MENENIUS	The senators of Rome are this good belly, And you the mutinous members; for examine Their counsels and their cares, digest things rightly Touching the weal o' the common, you shall find No public benefit which you receive But it proceeds or comes from them to you	140

	co tvoří naše já, co mohlo říct jiného než to, že je –	
MENENIUS	Že je co? No ty ses rozjel! Co řeklo, že je...?	
1. OBČAN	Vysává. Tyje z nich. Ta žumpa těla! Odporné panděro –	110
MENENIUS	No, pokračuj!	
1. OBČAN	Vy mluvte. Když si údy stěžovaly, co řeklo břicho?	
MENENIUS	Povím ti to. Věnuj mi trochu toho, čeho ti dost schází, trpělivosti, a břicho promluví.	115
1. OBČAN	Leze to z vás...	
MENENIUS	Všimni si, příteli, že na rozdíl od zbrklých bouřliváků, břicho rozvážně váží slova. Řeklo: „Mí drazí rodní bratři, pravda je, že jídlo pro vás všechny dostávám já jako první. A je to tak dobře, protože já jsem sklad a spižírna celého těla. Jen si vzpomeňte, že zásobuji krevním řečištěm srdce – dvůr, na němž trůní mozek – král, a kuloáry těla rozesílám po nervech, svalech, drobných cévičkách životadárnou sílu pro všechny v tom království, a přestože vy, drazí přátelé,“ – praví břicho, a teď pozor!	120
1. OBČAN	Co je? Co je?	125
MENENIUS	„... přestože nevidíte, co komu posílám, mohu vám dát důkaz, že poté, co si vezmete každý svou porci, mně zůstanou jen zbytky a odpad.“ Nuže, co vy na to?	130
1. OBČAN	To byla odpověď? Jak to mám chápat?	
MENENIUS	To milé břicho, to jsou senátoři, a vy jste ty vzbouřené údy. Zkuste vychutnat jejich rady, strávit je, a zjistíte, že oni slouží vám, že všechnu smetanu slíznete vy, že všechno dobro proudí od nich k vám,	135
		140

	And no way from yourselves. What do you think, You, the great toe of this assembly?	
1. CITIZEN	I the great toe! Why the great toe?	145
MENENIUS	For that, being one o' the lowest, basest, poorest, Of this most wise rebellion, thou go'st foremost: Thou rascal, that art worst in blood to run, Lead'st first to win some vantage. But make you ready your stiff bats and clubs:	150
	Rome and her rats are at the point of battle; The one side must have bale.	
	<i>Enter Caius Marcius.</i>	
	Hail, noble Marcius!	
MARCIUS	Thanks. What's the matter, you dissentious rogues, That, rubbing the poor itch of your opinion, Make yourselves scabs?	
1. CITIZEN	We have ever your good word.	155
MARCIUS	He that will give good words to thee will flatter Beneath abhorring. What would you have, you curs, That like nor peace nor war? The one affrights you, The other makes you proud. He that trusts to you, Where he should find you lions, finds you hares;	160
	Where foxes, geese. You are no surer, no, Than is the coal of fire upon the ice, Or hailstone in the sun. Your virtue is To make him worthy whose offence subdues him And curse that justice did it. Who deserves greatness	165
	Deserves your hate; and your affections are A sick man's appetite, who desires most that Which would increase his evil. He that depends Upon your favours swims with fins of lead And hews down oaks with rushes. Hang ye! Trust Ye? With every minute you do change a mind, And call him noble that was now your hate, Him vile that was your garland. What's the matter, That in these several places of the city	175
	You cry against the noble Senate, who, Under the gods, keep you in awe, which else Would feed on one another? What's their seeking?	
MENENIUS	For corn at their own rates; whereof, they say, The city is well stored.	
MARCIUS	Hang 'em! They say!	

	ne od vás k nim. Tak co si o tom myslíš, ty, palče od nohy celé té tlupy?	
1. OBČAN	Já že jsem palec? Jak to, že jsem palec?	145
MENENIUS	Jsi nejnižší a nejbídnější ze všech těch zbojníků, a přece trčíš vpředu. Jsi nejmíň řádný, ale první v řadě, aby sis něco urval pro sebe. Chopte se holí. Schyluje se k bitce.	150
	Říman se vypravil na římské krysy. Kdo asi vyhraje?	
	<i>Vystoupí Gaius Marcius.</i>	
	Zdar, Marcie!	
MARCIUS	Buď zdrav. Svrbí vás dobré bydlo, bando, že jste se v městě rozlezli jak svrab? Co je?	
1. OBČAN	Vy pro nás máte vždycky hezký slovo.	155
MARCIUS	Ten, kdo má pro vás hezký slovo, lže a maže vám med kolem huby. V boji jste zbabělí a v míru troufalí. Kdo by vám věřil? Každý jste jak lev, a když je zle, vezmete do zaječích.	160
	Jste ovce, slepice, a máte výdrž jak žhavý uhlík na ledu, či jako na slunci rampouch. U vás obstojí jen lotr, který dojel na svou špatnost a obviňuje soudce. K zásluhám chováte leda zášť. Zbožňujete to, co vám nejmíc škodí. Tím se cpete a je vám hůř a hůř. Kdo spoléhá se na vás, doufá, že se může vznést na křídlech z olova. Vám věřit? Pche!	170
	Měníte názor každou minutu, koho jste svrhli, brzy vynášíte a z hvězd děláte hnůj. Tak co se děje? Proč po všech koutech města spíláte vzácnému senátu, jenž spolu s bohy vás udržuje v bázni, abyste se navzájem nepožrali? Oč jim jde?	175
MENENIUS	O nižší ceny obilí. Prý ho má město dost.	
MARCIUS	Ať visí za ty řeči!	

	They'll sit by the fire, and presume to know What's done i' the Capitol; who's like to rise, Who thrives and who declines; side factions and give out Conjectural marriages; making parties strong And feebling such as stand not in their liking Below their cobbled shoes. They say there's grain enough! Would the nobility lay aside their ruth, And let me use my sword, I'll make a quarry With thousands of these quarter'd slaves, as high As I could pick my lance.	180
MENENIUS	Nay, these are almost thoroughly persuaded; For though abundantly they lack discretion, Yet are they passing cowardly. But, I beseech you, What says the other troop?	190
MARCIUS	They are dissolved: hang 'em! They said they were an-hungry; sigh'd forth proverbs, That hunger broke stone walls, that dogs must eat, That meat was made for mouths, that the gods sent not Corn for the rich men only: with these shreds They vented their complainings; which being answer'd, And a petition granted them, a strange one – To break the heart of generosity, And make bold power look pale – they threw their caps As they would hang them on the horns o' the moon, Shouting their emulation.	195 200
MENENIUS	What is granted them?	
MARCIUS	Five tribunes to defend their vulgar wisdoms, Of their own choice: one's Junius Brutus, Sicinius Velutus, and I know not – 'Sdeath! The rabble should have first unroof'd the city, Ere so prevail'd with me: it will in time Win upon power and throw forth greater themes For insurrection's arguing.	205
MENENIUS	This is strange.	210
MARCIUS	Go, get you home, you fragments! <i>Enter a Messenger, hastily.</i>	
MESSENGER	Where's Caius Marcius?	
MARCIUS	Here: what's the matter?	
MESSENGER	The news is, sir, the Volsces are in arms.	
MARCIUS	I am glad on 't: then we shall ha' means to vent Our musty superfluity. See, our best elders.	215

	Na to je užije, sedět si doma a rozumovat o politice. Kdo stoupá, padá, kdo se spojil s kým a proti komu. Kdo má navrch, koho by naopak nejradši odkopli svou sflikovanou botou. Prý je zrní dost? Kdyby mi senát dovolil, já bych je mečem srovnal. Po tisících bych ty otroky rozsekal a navršil z nich hromadu, co bych kopím nepřehodil.	180 185
MENENIUS	Tihle už možná dají pokoj. Ne že by přišli k rozumu. Kde by ho vzali? K rozumu přivedl je leda strach. Co ti na druhém konci?	190
MARCIUS	Rozešli se. Prý trpí hladu. V ústech mají průvan, v břicho jim kručí, huba jim jde šejdrem, i pes dostane žrát, však oni musí žebrot o skývu chleba. Takhle vzletně si postěžovali, a když jim senát přiznal, co chtěli – a co nevýslovně uškodí šlechtě, zlomí její moc –, začali vyhazovat čepice do výšky, divže ne až na měsíc, a řvali štěstím.	195 200
MENENIUS	Co jim přiznal senát?	
MARCIUS	Pět tribunů dle jejich volby, kteří je budou zastupovat. Patří k nim Brutus a Sicinius, další neznám. Spíš bych tu verbež nechal spálit město, než tohle připustil. Namlsá je to, a aby se dál mohli bouřit, budou chtít pořád víc.	205
MENENIUS	Nelíbí se mi to.	210
MARCIUS	Táhněte domů, darebáci! <i>Vystoupí spěšně Posel.</i>	
POSEL	Není tu Gaius Marcius?	
MARCIUS	Co je?	
POSEL	Volskové, pane, zbrojí do války.	
MARCIUS	Skvělé! Válka je způsob, jak se zbavit zbytečných lidí. Jde sem velení.	215

Enter Cominius, Titus Lartius, and other Senators; Junius Brutus and Sicinius Velutus.

1. SENATOR Marcius, 'tis true that you have lately told us;
The Volsces are in arms.
- MARCIUS They have a leader,
Tullus Aufidius, that will put you to 't.
I sin in envying his nobility,
And were I any thing but what I am, 220
I would wish me only he.
- COMINIUS You have fought together.
- MARCIUS Were half to half the world by the ears and he
Upon my party, I'd revolt to make
Only my wars with him: he is a lion
That I am proud to hunt.
1. SENATOR Then, worthy Marcius, 225
Attend upon Cominius to these wars.
- COMINIUS It is your former promise.
- MARCIUS Sir, it is;
And I am constant. Titus Lartius, thou
Shalt see me once more strike at Tullus' face.
What, art thou stiff? Stand'st out?
- TITUS No, Caius Marcius;
I'll lean upon one crutch and fight with t'other,
Ere stay behind this business.
- MENENIUS O, true-bred!
1. SENATOR Your company to the Capitol; where, I know,
Our greatest friends attend us.
- TITUS *(To Cominius)* Lead you on.
(To Marcius) Follow Cominius, we must follow you, 235
Right worthy you priority.
- COMINIUS Noble Marcius!
1. SENATOR *(To the citizens)*
Hence to your homes; be gone!
- MARCIUS Nay, let them follow:
The Volsces have much corn; take these rats thither
To gnaw their garners. Worshipful mutiners,
Your valour puts well forth: pray, follow. 240
Citizens steal away. Exeunt all but Sicinius and Brutus.
- SICINIUS Was ever man so proud as is this Marcius?

Vystoupí Cominius, Titus Lartius s dalšími senátory, Juniem Brutem a Siciniem Velutem.

1. SENÁTOR Marcie, měl jste pravdu. Volskové
vytáhli do pole.
- MARCIUS Ten, co je vede,
Tullus Aufidius, vám dá co proto.
Má předností, až mu je závidím,
a kdybych chtěl být jiný, než jsem, pak chci 220
být jako on.
- COMINIUS Bojovali jste spolu?
- MARCIUS Kdyby se půlka světa bila s druhou
a on byl na mé straně, zběhnul bych,
abych směl válčit s ním. Je lev a lovit
ho je mi ctí.
1. SENÁTOR Pak, vzácný pane, jistě 225
půjdete do té války s Cominiem.
- COMINIUS Slíbil jste to.
- MARCIUS Já svoje sliby plním.
A tentokrát mě, Tite, uvidíš,
jak srazím Aufidia do prachu.
Máš něco s nohou? Nejdeš s námi?
- TITUS Jdu. 230
Opřu se o berlu a druhou budu
bojovat. Doma nezůstanu.
- MENENIUS Pašák!
1. SENÁTOR Půjdeme na Kapitol. Už vás tam
čekají přátelé.
- TITUS *(Ke Cominiovi)* Vy jděte první
(K Marciovi) a ty hned za Cominiem. Ta čest 235
ti náleží.
- COMINIUS Vznešený Marcie!
1. SENÁTOR *(K občanům)*
Rozejděte se!
- MARCIUS Nech je, ať jdou s námi.
Volskové mají zrní. Tyhle krasy
se u nich nakrmí. Tak pojďte, bando!
Ukažte, jak vám sluší odvaha. 240
Občané se zvolna rozejdou. Zůstanou pouze Sicinius a Brutus.
- SICINIUS Může být někdo zpupnější než on?

BRUTUS He has no equal.
 SICINIUS When we were chosen tribunes for the people –
 BRUTUS Mark'd you his lip and eyes?
 SICINIUS Nay, but his taunts.
 BRUTUS Being moved, he will not spare to gird the gods. 245
 SICINIUS Bemock the modest moon.
 BRUTUS The present wars devour him: he is grown
 Too proud to be so valiant.
 SICINIUS Such a nature,
 Ticked with good success, disdains the shadow
 Which he treads on at noon. But I do wonder 250
 His insolence can brook to be commanded
 Under Cominius.
 BRUTUS Fame, at the which he aims,
 In whom already he's well graced, can not
 Better be held nor more attain'd than by 255
 A place below the first: for what miscarries
 Shall be the general's fault, though he perform
 To the utmost of a man, and giddy censure
 Will then cry out of Marcius 'O if he
 Had borne the business!'
 SICINIUS Besides, if things go well,
 Opinion that so sticks on Marcius shall 260
 Of his demerits rob Cominius.
 BRUTUS Come:
 Half all Cominius' honours are to Marcius.
 Though Marcius earned them not, and all his faults
 To Marcius shall be honours, though indeed
 In aught he merit not.
 SICINIUS Let's hence, and hear 265
 How the dispatch is made, and in what fashion,
 More than his singularity, he goes
 Upon this present action.
 BRUTUS Lets along.
Exeunt.

BRUTUS V tom na něj nikdo nemá.
 SICINIUS Lid si nás zvolil za tribuny, takže –
 BRUTUS Jak šklebil se a koukal!
 SICINIUS A ty řeči!
 BRUTUS V zlosti by sprostě vynadal i bohům. 245
 SICINIUS Měsíc by studem zčervenal.
 BRUTUS Válka ho zničí. Je až příliš smělý,
 nemůže přežít.
 SICINIUS Je tak nafoukaný,
 že shlíží na všechno jak na svůj stín,
 po němž si šlape v pravé poledne. 250
 Jenom se divím, že se podřizuje
 Cominiovi.
 BRUTUS To, že je až druhý,
 mu nijak neubírá na slávě,
 po které prahne a již oplývá,
 ba naopak. Pokud to skončí špatně, 255
 ponese vinu generál, i kdyby
 sám bil se jako lev. Lid bude reptat:
 „Kdyby byl v čele vojska Marcius,
 pak bychom zvítězili!“
 SICINIUS A když to
 dopadne dobře, všechnu slávu slízne 260
 zas pouze Marcius.
 BRUTUS Aniž hne prstem,
 půl zásluh Cominia přejde na něj,
 a na Cominiových nezdarech
 se povznese. Ať dělá cokoli,
 vždy na tom vydělá.
 SICINIUS Pojdme se podívat, 265
 s jakou se budou chystat a co si
 Marcius kromě vlastní nadutosti
 odveze s sebou.
 BRUTUS Dobře, pojdme tam.
Odejdou.

SCENE 2.
CORIOLI. THE SENATE HOUSE.

Enter Tullus Aufidius and certain senators.

1. SENATOR So, your opinion is, Aufidius,
That they of Rome are entered in our counsels
And know how we proceed.
- AUFIDIUS Is it not yours?
What ever have been thought on in this state,
That could be brought to bodily act ere Rome 5
Had circumvention? 'Tis not four days gone
Since I heard thence; these are the words: I think
I have the letter here; yes, here it is.
(Reads) 'They have press'd a power, but it is not known
Whether for east or west: the dearth is great; 10
The people mutinous; and it is rumour'd,
Cominius, Marcius your old enemy,
Who is of Rome worse hated than of you,
And Titus Lartius, a most valiant Roman,
These three lead on this preparation 15
Whither 'tis bent: most likely 'tis for you:
Consider of it.'
1. SENATOR Our army's in the field
We never yet made doubt but Rome was ready
To answer us.
- AUFIDIUS Nor did you think it folly
To keep your great pretences veil'd till when 20
They needs must show themselves; which in the hatching,
It seem'd, appear'd to Rome. By the discovery.
We shall be shorten'd in our aim, which was
To take in many towns ere almost Rome
Should know we were afoot.
2. SENATOR Noble Aufidius, 25
Take your commission; hie you to your bands.
Let us alone to guard Corioli.
If they set down before 's, for the remove
Bring your army; but, I think, you'll find
They've not prepared for us.
- AUFIDIUS O, doubt not that; 30
I speak from certainties. Nay, more,
Some parcels of their power are forth already,
And only hitherward. I leave your honours.

SCÉNA 2.
CORIOLI. SENÁT.

Vystoupí Tullus Aufidius a několik senátorů.

1. SENÁTOR Podle vás tedy, Aufidie, někdo
donáší Římu informace z našich
porad?
- AUFIDIUS Vy o tom pochybujete?
Vše, co jsme tady dohodli, nám Řím
zatrhl vždycky dřív, než byla možnost 5
s tím začít. Jsou to čtyři dny, co jsem
tam odtud dostal zprávu. Myslím, že mám
ten dopis s sebou. Ano, tady je to.
(Čte) „Sebrali vojsko, ale není zřejmé,
zda proti východu či západu. 10
Je hlad. Lidí se bouří. V čele stojí
Cominius a Marcius, váš dávný
nepřítel, jehož v Římě nenávidí
více než u vás, a též nejmělejší
z Římanů Larcus. Cíl není znám. 15
Pravděpodobně jste jím ale vy.
Myslete na to.“
1. SENÁTOR Máme vojsko v poli.
Mohli jsme čekat, že nám Římané
patříčně odpovědí.
- AUFIDIUS My jsme ale
své velké plány chtěli utajit 20
co nejdéle, jenže hned v zárodku,
jak vidno, Řím vše věděl. Proto naše
záměry obsadit co nejvíc měst,
než se Řím dozví, že jsme ve válce,
tím zcela padly.
2. SENÁTOR Vzácný Aufidie, 25
vraťte se k vojsku, s plánem pokračujte.
Obranu Coriol zvládneme sami.
Kdyby nás oblehli, vrátíte se
nám pomoci. Ale brzy zjistíte,
že na nás nejdou.
- AUFIDIUS Tomu nevěřte. 30
Já vím, co říkám. Navíc, některé
jejich oddíly už jsou nedaleko
a míří sem. Loučím se, pánové.

If we and Caius Marcius chance to meet,
'Tis sworn between us we shall ever strike 35
Till one can do no more.

ALL The gods assist you!
AUFIDIUS And keep your honours safe!
1. SENATOR Farewell.
2. SENATOR Farewell.
ALL Farewell.

Exeunt.

SCENE 3.

ROME. A ROOM IN MARCIUS' HOUSE.

*Enter Volunnia and Virgilia, mother and wife to Marcius.
They set them down on two low stools, and sew.*

VOLUMNIA I pray you, daughter, sing; or express yourself in
a more comfortable sort. If my son were my husband,
I should freelier rejoice in that absence wherein he won
honour than in the embracements of his bed where
he would show most love. When yet he was but 5
tender-bodied and the only son of my womb, when
youth with comeliness plucked all gaze his way, when
for a day of kings' entreaties a mother should not sell
him an hour from her beholding, I, considering how
honour would become such a person, that it was no 10
better than picture-like to hang by the wall, if renown
made it not stir, was pleased to let him seek danger
where he was like to find fame. To a cruel war I sent
him; from whence he returned, his brows bound with
oak. I tell thee, daughter, I sprang not more in joy 15
at first hearing he was a man-child than now in first
seeing he had proved himself a man.

VIRGILIA But had he died in the business, madam; how then?

VOLUMNIA Then his good report should have been my son; I
therein would have found issue. Hear me profess 20
sincerely: had I a dozen sons, each in my love
alike and none less dear than thine and my good
Marcius, I had rather had eleven die nobly for their
country than one voluptuously surfeit out of action.

Enter a Gentlewoman.

Jestli se střetnu s Gaiem Marciem,
bude to bitka do posledních sil, 35
to jsme si přísahali.

VŠICHNI Chraň vás nebe!
AUFIDIUS I vás, pánové!
1. SENÁTOR Sbohem.
2. SENÁTOR Sbohem.
VŠICHNI Sbohem.

Odejdou.

SCÉNA 3.

ŘÍM. POKOJ V MARCIOVĚ DOMĚ.

*Vystoupí Volunnie a Virgilie, Marciova matka a manželka.
Posadí se a začnou vyšítvat.*

VOLUMNIE Prosim tě, dcero, zazpívej něco, nebo se aspoň
tvař trochu veseleji. Kdyby můj syn byl mým
manželem, žádná hodinka lásky v jeho objetí by mě
nepotěšila víc než pocit hrdosti, že se někde daleko 5
v boji obětuje za vlast. Když byl ještě mladý a teprve
síly bral a krásný byl tak, že na něm všichni mohli
oči nechat, už tehdy jsem ho, svého jediného syna,
jehož by jiná matka nepustila na krok z domu, ani
kdyby ji král na kolenou prosil, už tehdy jsem
ho já, která vím, jak lidské kráse sluší čest, protože 10
krása zbavená cti je jenom obraz na zdi, už tehdy
jsem ho ráda poslala pryč, aby si v nebezpečnosti
dobył cti a slávy. Poslala jsem ho do nelítostné války,
a on se vrátil s dubovým věncem na skráních. Řeknu
ti, dcerunko, že radost z toho, že se mi narodil 15
chlapec, nebyla nic proti tomu, když jsem se
doslechla, že se z něho stal muž.

VIRGILIE A co kdyby v boji zemřel? Co pak?

VOLUMNIE Pak by mou útěchou ve stáří, mým synem a dědicem
bylo dobré jméno, které po sobě zanechal. Upřímně 20
ti řeknu, že kdybych měla deset synů a všechny
milovala stejně vroucně jako tebe a Marcia, spíš bych
snesla, aby jich devět padlo hrdinně za svou zemi, než
aby jediný z nich se ulejal z vojny doma.

Vystoupí Komorná.

GENTLEWOM.	Madam, the Lady Valeria is come to visit you.	25
VIRGILIA	Beseech you, give me leave to retire myself.	
VOLUMNIA	Indeed, you shall not. Methinks I hear hither your husband's drum, See him pluck Aufidius down by the hair, As children from a bear, the Volsces shunning him.	30
	Methinks I see him stamp thus, and call thus: 'Come on, you cowards! You were got in fear, Though you were born in Rome.' His bloody brow With his mailed hand then wiping, forth he goes, Like to a harvest-man that's task'd to mow Or all or lose his hire.	35
VIRGILIA	His bloody brow! O Jupiter, no blood!	
VOLUMNIA	Away, you fool! It more becomes a man Than gilt his trophy. The breasts of Hecuba, When she did suckle Hector, look'd not lovelier Than Hector's forehead when it spit forth blood At Grecian sword, contemning. Tell Valeria, We are fit to bid her welcome.	40
	<i>Exit Gentlewoman.</i>	
VIRGILIA	Heavens bless my lord from fell Aufidius!	
VOLUMNIA	He'll beat Aufidius 'head below his knee And tread upon his neck.	45
	<i>Enter Valeria, with an Usher and Gentlewoman.</i>	
VALERIA	My ladies both, good day to you.	
VOLUMNIA	Sweet madam.	
VIRGILIA	I am glad to see your ladyship.	
VALERIA	How do you both? You are manifest house-keepers. What are you sewing here? A fine spot, in good faith. How does your little son?	50
VIRGILIA	I thank your ladyship; well, good madam.	
VOLUMNIA	He had rather see the swords, and hear a drum, than look upon his school-master.	55
VALERIA	O' my word, the father's son. I'll swear, 'tis a very pretty boy. O' my troth, I looked upon him o' Wednesday half an hour together: has such a confirmed countenance. I saw him run after a gilded butterfly: and when he caught it, he let it go again; and after it again; and over and over he comes, and again; caught it again; or whether his fall enraged him, or	60

KOMORNÁ	Madam, slečna Valerie vás přišla navštívit.	25
VIRGILIE	Prosím vás, dovolte mi odejít.	
VOLUMNIE	Nikam nepůjdeš. Jako bych teď v dálce slyšela buben. Vidím, jak tvůj muž za vlasy strhl Aufidia k zemi. Volskové před ním prchají jak děti před medvědem. On vztekla dupe, křičí: „Kupředu, skety. To jste Římané? Říman se nesmí bát!“ A jen co setře si z čela krev, vyrazí opět vpřed jak sekáč, který rozhodl se poznout celý lán, než si sedne k obědu.	30
VIRGILIE	Jakou krev? Bohové! O krvi nemluvte!	
VOLUMNIE	Mlč, hloupá! Muži sluší krev víc než kdejaký metál. Hekubin prs, z něhož sál Hektor, nebyl krásnější než čelo Hektorovo, když plné pohrdání plivalo krev na řecký meč. – Pošli sem Valerii. Že ji čekáme.	40
	<i>Odejde Komorná.</i>	
VIRGILIE	Bohové, chraňte ho před Aufidiem!	
VOLUMNIE	Hlavu mu srazí, Aufudioví, a pak mu šlápne na krk. <i>Vystoupí Valerie, její Sloužící a Komorná.</i>	45
VALERIE	Mé drahé dámy, přeji dobrý den.	
VOLUMNIE	Vítejte.	
VIRGILIE	Dobrý den, vzácná paní.	
VALERIE	Tak jak se máte? Jste pilné včeličky. Copak to vyšíváte? To je nádherný vzor, opravdu. Jak se daří synáčkovi?	50
VIRGILIE	Děkuji za optání. Dobře.	
VOLUMNIE	Radši by ale poslouchal rachot bubnů a řinčení mečů než svého učitele.	55
VALERIE	Na mou věru, je po tatínkovi. Ale klučík je to moc pěkný. Zrovna minulou středu jsem se na něho vydržela koukat snad celou půlhodinu. Jaký on je sveřepý. Honil se za zlatým motýlkem, a když ho chytil, zase ho pustil, pak ho zase chytil a zase pustil a tak pořád dokola, chytne ho a pustí, chytne ho a pustí, a pak snad že zakopl nebo co, rozčilil se vám	60

	how 'twas, he did so set his teeth and tear it. O, I warrant it, how he mammoth'd it!	
VOLUMNIA	One on 's father's moods.	65
VALERIA	Indeed, la, 'tis a noble child.	
VIRGILIA	A crack, madam.	
VALERIA	Come, lay aside your stitchery; I must have you play the idle husewife with me this afternoon.	
VIRGILIA	No, good madam; I will not out of doors.	70
VALERIA	Not out of doors!	
VOLUMNIA	She shall, she shall.	
VIRGILIA	Indeed, no, by your patience; I'll not over the threshold till my lord return from the wars.	
VALERIA	Fie, you confine yourself most unreasonably. Come, you must go visit the good lady that lies in.	75
VIRGILIA	I will wish her speedy strength, and visit her with my prayers; but I cannot go thither.	
VOLUMNIA	Why, I pray you?	
VIRGILIA	'Tis not to save labour, nor that I want love.	80
VALERIA	You would be another Penelope: yet, they say, all the yarn she spun in Ulysses' absence did but fill Ithaca full of moths. Come. I would your cambric were sensible as your finger, that you might leave pricking it for pity. Come, you shall go with us.	85
VIRGILIA	No, good madam, pardon me; indeed, I will not forth.	
VALERIA	In truth, la, go with me; and I'll tell you excellent news of your husband.	
VIRGILIA	O, good madam, there can be none yet.	
VALERIA	Verily, I do not jest with you; there came news from him last night.	90
VIRGILIA	Indeed, madam?	
VALERIA	In earnest, it's true; I heard a senator speak it. Thus it is: the Volsces have an army forth; against whom Cominius the general is gone, with one part of our Roman power. Your lord and Titus Lartius are set down before their city Corioli; they nothing doubt prevailing and to make it brief wars. This is true, on mine honour; and so, I pray, go with us.	95
VIRGILIA	Give me excuse, good madam; I will obey you in every thing hereafter.	100

	na něj, zatvářil se hrozně zle a rozcupoval motýlka na cimpr campr. Ten vám ho ale zřídil!	
VOLUMNIE	Tyhle nálady má po tátovi.	65
VALERIE	Je to čiperný klouček.	
VIRGILIE	Pacholek je to.	
VALERIE	Nechte šití, dámy, a pojdte se mnou. Zalenošíme si a uděláme si hezké odpoledne.	
VIRGILIE	Nezlobte se, ale já teď nikam nechodím.	70
VALERIE	Přece netrčíte pořád doma?	
VOLUMNIE	Ona půjde. Půjde.	
VIRGILIE	Opravdu ne, když dovolíte. Dokud se mi manžel nevrátí z té války, já z domu nevyjdu.	
VALERIE	No tak. Není rozumné se takhle zavírat mezi čtyřmi stěny. Chci vás zavést k jedné známé, co bude rodit.	
VIRGILIE	Vyřídte jí, že jí přeju hodně štěstí a že se za ni budu modlit, ale jít tam nemůžu.	
VOLUMNIE	Proč ne?	
VIRGILIE	Není to z lenosti, ani že bych jí nechtěla udělat radost.	
VALERIE	Aby se z vás nestala druhá Penelopé. Víte, co se říká? Že ta spousta příze, co upředla v čekání na Odyssea, zamořila celou Ithaku moly. Pojdte. Ustrňte se nad tím šátkem a přestaňte do něho píchat. Co když ho to bolí stejně jako vaše prsty? Tak pojdte s námi, ano?	85
VIRGILIE	Ne, paní, omluvte mě. Ale nemůžu.	
VALERIE	Když se mnou půjdete, řeknu vám báječnou zprávu o vašem manželovi.	
VIRGILIE	Žádné zprávy přece ještě nemohly přijít.	
VALERIE	Přišly. Já nežertuju. Dozvěděla jsem se je už včera večer.	90
VIRGILIE	Opravdu? A jaké?	
VALERIE	Na mou duši. Je to pravda. Říkal to jeden senátor. Jde o to, že Volskové mají všechny své vojáky v poli a že proti nim vyrazil generál Cominius s částí římských vojsk, zatímco váš pan manžel a Titus Larcus obléhají město Corioli, kde mají pochopitelně obrovskou převahu, takže co nevidět bude po válce. Na mou čest, říkám čistou pravdu. Prosím, pojdte s námi.	95
VIRGILIE	Nezlobte se na mě. Ve všem ostatním vám mileráda vyhovím, ale tohle po mně nechtějte.	100

VOLUMNIA Let her alone, lady: as she is now, she will but
disease our better mirth.
VALERIA In troth, I think she would. Fare you well, then.
Come, good sweet lady. Prithee, Virgilia, turn thy 105
solemnness out o' door, and go along with us.
VIRGILIA No, at a word, madam; indeed, I must not. I wish
you much mirth.
VALERIA Well, then, farewell.
Exeunt.

**SCENE 4.
BEFORE CORIOLI.**

*Enter, with drum and colours, Marcius, Titus Lartius, captains and
soldiers. To them a Messenger.*

MARCIUS Yonder comes news. A wager they have met.
LARTIUS My horse to yours, no.
MARCIUS 'Tis done.
LARTIUS Agreed.
MARCIUS Say, has our general met the enemy?
MESSENGER They lie in view; but have not spoke as yet.
LARTIUS So, the good horse is mine.
MARCIUS I'll buy him of you. 5
LARTIUS No, I'll nor sell nor give him. Lend you him I will
For half a hundred years. – Summon the town.
MARCIUS How far off lie these armies?
MESSENGER Within this mile and half.
MARCIUS Then shall we hear their 'larum, and they ours.
Now, Mars, I prithee, make us quick in work, 10
That we with smoking swords may march from hence,
To help our fielded friends! Come, blow thy blast.
They sound a parley. Enter two senators with others on the walls.
Tulus Aufidius, is he within your walls?
1. SENATOR No, nor a man that fears you less than he,
That's lesser than a little.
Drums afar off.

VOLUMNIE Nechme ji být. Jak se tak tváří, moc velká švanda
by s ní stejně nebyla.
VALERIE To je pravda. Tak zatím sbohem, děvenko.
Pojďme, drahá. No tak, Virgilie, netvař se jako 105
kakabus a pojď s námi.
VIRGILIE Ne, madam, nemá to cenu. Já opravdu nemůžu. Přeji
vám hezkou zábavu.
VALERIE No dobře. Tak se tu měj.
Odejdou.

**SCÉNA 4.
PŘED MĚSTEM CORIOLI.**

*Vystoupí s bubny a prapory Marcius, Titus Lartius, důstojníci
a vojáci. Za nimi Posel.*

MARCIUS Posel. Vsaď se, že bitva začala.
LARTIUS Můj kůň za tvého, že ne.
MARCIUS Dobře.
LARTIUS Platí.
MARCIUS Už se generál střetl s nepřítelem?
POSEL Jsou na dohled. Zatím je ale klid.
LARTIUS Tvůj kůň je můj.
MARCIUS Koupím ho od tebe. 5
LARTIUS Nedám ho, neprodám. Jen ti ho půjčím,
tak na sto let. – Trubači, trubte výzvu městu.
MARCIUS Jak daleko jsou vojska?
POSEL Míli odtud.
MARCIUS My uslyšíme je a oni nás.
Bohové, kéž to zvládneme ráz na ráz, 10
abychom mohli s kouřícími meči
jít našim na pomoc! Zatrubte výzvu.
Signál polnice. Na bradbách města vystoupí dva senátoři a další.
Je ve městě Tulus Aufidius?
1. SENÁTOR Není. Je tu však spousta takových,
co se vás bojí tak málo jak on.
Z dálky se ozývají bubny.

	Hark! Our drums	15
	Are bringing forth our youth. We'll break our walls, Rather than they shall pound us up. Our gates, Which yet seem shut, we, have but pinn'd with rushes; They'll open of themselves.	
	<i>Alarum afar off.</i>	
	Hark you, far off!	
	There is Aufidius. List, what work he makes	20
	Amongst your cloven army.	
MARCIUS	O, they are at it!	
LARTIUS	Their noise be our instruction. Ladders, ho!	
	<i>Enter the army of the Volsces.</i>	
MARCIUS	They fear us not, but issue forth their city. Now put your shields before your hearts, and fight With hearts more proof than shields. Advance, brave Titus. They do disdain us much beyond our thoughts, Which makes me sweat with wrath. Come on, my fellows. He that retires I'll take him for a Volsce, And he shall feel mine edge.	
	<i>Alarum. The Romans are beat back to their trenches. Re-enter Marcius, cursing.</i>	
MARCIUS	All the contagion of the south light on you,	30
	You shames of Rome! You herd of – Boils and plagues Plaster you o'er, that you may be abhorr'd Further than seen and one infect another Against the wind a mile! You souls of geese, That bear the shapes of men, how have you run	35
	From slaves that apes would beat! Pluto and hell! All hurt behind; backs red, and faces pale With flight and agued fear! Mend and charge home, Or, by the fires of heaven, I'll leave the foe And make my wars on you. Look to't. Come on;	40
	If you'll stand fast, we'll beat them to their wives, As they us to our trenches. Follow 's.	
	<i>Another alarum. The Volsces fly, and Marcius follows them to the gates.</i>	
	So, now the gates are ope. Now prove good seconds! 'Tis for the followers fortune widens them, Not for the fliers: mark me, and do the like.	45
	<i>Enters the gates.</i>	
1. SOLDIER	Fool-hardiness; not I.	
2. SOLDIER	Nor I.	

	Slyšíte?	15
	Naši se blíží. Pryč se zátarasy! Nezůstanem tu uvnitř jako v pasti. Brány jsou pevné, ale stačí málo a rozletí se samy.	
	<i>Z dálky se ozývá troubení a bitevní vřava.</i>	
	Slyšíte?	
	Aufidius se činí. Vklínil se	20
	mezi vaše a vás.	
MARCIUS	Tak už to začalo!	
LARCIUS	Pozadu nezůstanem! Žebříky!	
	<i>Vystoupí vojsko Volšků.</i>	
MARCIUS	Nebojí se nás. Vyrázili z města. Svou ustrašenost skryjte štítem. Vpřed! Ať nad štít pevnější je vaše srdce.	25
	Kupředu, Tite! Troufají si víc, nežli jsem čekal. Až mě bere vztek. Hoši, kdo ustoupí, je pro mě Volsk a pocítí můj meč.	
	<i>Troubení, bitevní vřava. Římané jsou zabráněni zpět do zákopů. Do popředí vystoupí rozzuřený Marcius.</i>	
MARCIUS	Zostudili jste Řím. Mor na vás, vy –	30
	Vy stádo – Vředy, vyrážky ať vám vyraší po těle, ať si vás každý už z dálky oškliví. Nakazte se navzájem snětí. Napohled jste muži, v srdci jste baby. Utéct před otroky,	35
	kteří by zmlátily i opice! Zezadu posekaní, zpředu bledí, zsinalí strachy. Vzchopte se a zpátky! Do nich, nebo se já dám k nepříteli a rozdám si to s vámi. Jdeme! Honem!	40
	Zaženeme je zpátky k jejich ženám. Vrátíme jim to. Vzchopte se a za mnou!	
	<i>Další troubení. Volskové prchají a Marcius je následuje až k bráně.</i>	
	Brána je dokořán. Dokažte, co jste. Odvážným otevřel ji osud, skety zůstanou stát. Půjdu vám příkladem.	45
	<i>Vstoupí do brány.</i>	
1. VOJÁK	Takový blázen nejsem.	
2. VOJÁK	Ani já.	